

A MIMÓZÁKAT NEM SZABAD KÉSSSEL BÁNTANI

I. J. ASZTALOSMESTER TÖRTÉNETEIBŐL

G I O N N Á N D O R

A tengerparti Royal szállodát szerintem inkább Mimóza szállodának kellett volna elnevezni, mert körülötte mindenféle mimóزابokrok és mimózafák voltak, rengeteg sárga virággal, igaz, valahol azt olvastam vagy valakitől azt hallottam, hogy a mimóza virága tulajdonképpen nem sárga, hanem lila-rózsaszínű, de én ez ideig csak sárga mimózákat láttam, és a tengerparti Royal szálloda körül láttam a legtöbb mimózákat. A nagy sárgaságban csak egyetlen kék folt éktelenkedett, Púpos Radojica, a rendőr, aki éberem ügyelt arra, hogy illetéktelen személy ne menjen be a vadonatúj Royal szállodába május elsejéig, amikor majd ünnep lesz, és amikor én mind a tíz emeleten felszerelem a redőnyöket az ablakokra. Mellesleg a tízemeletes szálloda a szárazföld felől mindössze hatemeletes volt, amin kezdetben módfelet elcsodálkoztam, de később eszembe jutott Janez Novak kissé zagyva magyarázata, miszerint a szállodát sziklás hegyoldalba építették, és tulajdonképpen csak a tenger felől nézve tízemeletes, a másik oldalról csak hat emelet látszik belőle, négy emelet részben a föld alatt van. Ezzel együtt tetszett nekem a szálloda, mert nagy üveglakai voltak és sok sárga mimóza vette körül, még Púpos Radojica, a rendőr is majdnem tetszett. Radojica egyébként szép szál és szép bajuszú magas ember volt, de eléggé meghajlott a háta, ami ritkaság itt a tenger mellett és különösen a hegylakók között, de Radojica ilyen volt, és azt hiszem, hogy Rahman Sinani, az albán kocsmáros nevezte el púposnak. Sinanihoz tértem be először, amikor megérkeztem a tengerpartra, Janez Novak ugyanis hozzá küldte a pénzem első részét a pénz tényleg ott volt Sinaninál, ő maga módfelet barátságos volt átadta a pénzt, biztosított hogy nála rendszeresen és jól étkezhetem nagy tisztelettel beszélt Janez Novakról és egyáltalán a szlovénokról és azt is elmondta, hogy a Royal szálloda előtt bizonyára a marcon

Púpos Radojicába ütközöm, de Radojicáról is alapjában véve tisztelettel beszélt, és elmagyarázta, hogy tőle kell elkérnem a szálloda kulcsát. Nem siettem túlságosan Púpos Radojicához, hosszasan báméskodtam a szálloda körül, nézegettem a sárga virágokat, és szerettem volna levágni legalább egy vékony ágacskát valamelyik mimózafáról, letettem a bőrdömet és a szerszámtáskámat, kinyitottam a szerszámtáskát, és kivettem belőle a késemet, hogy levágjak egy virágos ágat. Akkor odalépett hozzám Púpos Radojica, és szigorúan rám szólt:

– A mimózákhoz nem szabad késsel nyúlni.

– Egy egészen kicsi ágat szeretnék levágni magamnak – magyaráztkodtam. – Szeretem a mimóza sárga színét.

Púpos Radojica odalépett az egyik mimózafához, és letört egy nagy ágat, sokkal nagyobb ágat, mint amekkorát én akartam levágni. Kezembe nyomta az ágat a sok sárga virággal.

– Tessék. És jegyezd meg magadnak, hogy a mimózákat nem szabad késsel bántani. Letörni viszont letörheted az ágakat. Tudományos alapon bebizonyították, hogy a mimózafáknak kimondottan jót tesz, ha letördelik az ágaikat. Ettől gyorsabban növekednek és dúsabban virágoznak.

– Ezt megjegyzem magamnak – mondtam a mimózaággal a kezemben. – És most kérem a szálloda kulcsát.

– Te szlovén vagy? – kérdezte még mindig szigorúan Púpos Radojica.

– Magyar vagyok – mondtam –, de téli éjszakákon néha szlovénekkel szoktam forralt bort inni. Ezenkívül asztalos vagyok, és én fogom felszerelni a szálloda ablakaira a redőnyöket. A legjobb szlovén barátomat egyébként Janez Novaknak hívják.

Elővettem a zsebemből Janez Novak pecsétes írását, amellyel utasít, hogy május elsejéig szereljem fel a redőnyöket a Royal szálloda ablakaira, és odaadtam Púpos Radojicának. Púpos Radojica alaposan megnézte a pecsétes írást, és rosszkedvűen azt mondta:

– Nem szeretjük ezt a Janez Novakot. Ha berúgott, márpedig elég gyakran berúgott, megbízhatatlan déli gezemicéknak nevezett bennünket. Te is déli gezemicéknak nevezel bennünket?

– Nem. Én büszke hegyilakóknak nevezlek benneteket, és szeretnék redőnyöket szerelni.

A rendőr visszaadta Janez Novak pecsétes írását, és átadta a szálloda kulcsát is. Amikor kinyitottam az ajtót, még megjegyezte:

– Alapjában véve nem rossz ember ez a Janez Novak. Szép szállodát épített nekünk, még a liftek is működnek.

A liftek tényleg működtek, három lift volt, mind a három tizenkét személyes, három gombnyomással odahívtam mind a hármat a

földszintre, pontosabban az ötödik emeletre, mert a szárazföld felőli bejáraton mentem be a szállodába, és ott a földszint az ötödik emelet volt. A középső fölvonóba léptem be, és felvontattam magam a legmagasabb emeletre, a tizedikre. Igaza volt Púpos Radojicának, szép szállodát épített Janez Novak, minden a helyén volt itt, a szobákban a bútorok és a képek a falon, csak a redőnyök heverték kissé rendetlenül a folyosókon, de ezek is az ablakokra kerülnek május elsejéig, amikor majd ünnep lesz, felavatják a szállodát, és beköltöznek az első vendégek. Addig azonban csak én költöztem be az egyik tizedik emeleti szobába, természetesen tengerre nyíló szobát választottam, megnéztem a tengert, amely szép kék volt, fehér sirályok röpködtek felette, a parton sárga mimózák virágoztak, a szálloda és a tenger között pedig egy fehér falú és piros tetetű villa, már-már palota állt, majdnem szebb volt, mint a kék tenger a sirályokkal. Szóval szép helyre kerültem, és mindezt tulajdonképpen három pohár forralt bornak köszönhettem.

Tél elején ugyanis három pohár forralt bort fizettem Janez Novaknak a vasúti restiben. Elég bánatos voltam akkortájt, kiléptem a munkahelyemről, a bútorgyárból, nem tudtam még, hogy hogyan élem majd át a hideg telet, és mivel bánatos voltam és fáztam, bementem a vasúti restibe, mert szomorú téli éjszakákon a vasúti restik a legmelegebb és legbarátságosabb helyek. Megvendégeltem magamat egy pohár forralt borral, ezzel is melegítettem magamat, és tudtam, hogy hamarosan boldogabb leszek, talponállva iszogattam, mellettem pedig egy vörös hajú ember állt, és boldogtalanabbnak látszott, mint én. Rendeltem neki is egy pohár forralt bort, mire ő bemutatkozott, azt mondta, hogy Janez Novaknak hívják, és hogy éppen most vált el a feleségétől, aki szép fekete hajú asszony, de a déli gezemicék nemzetségéből származik, túl gyorsan akart beilleszkedni a civilizált környezetbe, szőkére festette a haját, és igen szabadosan kezdett viselkedni, más szóval, igen gyakran megcsalta szegény Janezt, aki viszont egy jól menő szlovéniai építővállalat igazgatója volt, tekintélyes ember, nem engedhette meg magának felesége ilyesfajta helytelenégeit, ezért eljött a mi városunkba, elvált a feleségétől, aki tulajdonképpen innen származott egy tisztességes telepes családból, de miután túl gyorsan szőkére festette a haját, sőt a szemöldökét is, és helytelenkedni kezdett, kiderült róla, hogy megmaradt megbízhatatlan déli gezemicének, Janez elvált tőle, majd ezt követően elitta minden pénzét, de a vonatjegye még megmaradt, és valamikor éjjel visszautazhatott Szlovéniába, ahol továbbra is igazgató volt, immár nőtlenül. Janez Novak tehát igencsak kitarulkozott előttem a vasúti

restiben egy pohár forralt bor után, mire én is elmondtam neki, hogy asztalos vagyok, de éppen munka nélkül maradtam, és fizettem neki még két pohár forralt bort. Erre Janez Novak megígérte, hogy tavaszra munkát szerez nekem.

– Felépítettünk egy szállodát a déli tengerparton – mondta. – Ott, ahol nemrégén földrengés volt. Nos, ezek a déli gezemicék a földrengés után természetesen segílyt kértek tőlünk. Megkérdeztük, hogy mennyi segílyt kérnek a városunktól. Megmondták. Megkérdeztük, hogy mire akarják felhasználni a segílyt. Azt mondták, hogy egy szállodát akarnak felépíteni, mert a földrengés rengeteg idegenforgalmi objektumot romba döntött. Tudtuk, hogy hazudnak, tudtuk, hogy ezeknek a déli gezemicéknek nem szabad pénzt adni a kezükbe, mert majd maguknak építenek palotákat, így hát közöltük velük, hogy majd mi felépítjük a szállodát, ők csak mondják meg, hogy hol. Igen elkedvetlenedtek a válaszuk után, és dühükben kijelöltek egy hegyoldalt, ahol a földrengés legfeljebb három halászkunyhót rogygyantott meg. Mégis felépítettünk ott nekik egy tízemeletes szállodát, félig a földbe vájva, pénzt viszont nem kaptak tőlünk. Tavaszig bebútorozzuk a szállodát. Akkor már csak a redőnyöket kell felszerelni. Tud redőnyöket felszerelni?

Biztosítottam Janez Novakot, hogy tudok redőnyöket felszerelni.

– Magáé a munka – mondta erre Janez Novak. – Május elsejéig szerelje fel a redőnyöket, a déli gezemicék meg gazdálkodjanak a szállodájukkal, ahogyan tudnak, és ne fessék szőkére a fekete hajukat. Egyébként sem tetszenek nekem, mert megbízhatatlanok, és mindenkít letegeznek.

Ezek után Janez Novak elkérte a címemet, majd felszállt a vonatra, és én meg voltam győződve, hogy reggelre már semmire sem fog emlékezni.

De emlékezett. Két hét múlva nagy sárga borítékot kaptam Szlovéniából, benne egy szerződést a redőnyök felszerelésére, egy pecsétes engedélyt, hogy a szállodában lakhatom és dolgozhatom, és Janez Novak külön utasítását, hogy tavasszal mikor utazzam a tengerpartra, és hogy Rahman Sinanihoz forduljak segítségért. Ez tehát rendben lett volna, még csak a telet kellett kihúznom valahogyan, végül a telet is túléltem hóbaglyok, vadnyulak és rosszindulatú csavargók között, és most itt voltam a Royal szállodában, gyönyörködhettem a tengerben, a sirályokban és a mimózákban.

Az első napon mást jóformán nem is csináltam. Másnap azonban már nekifogtam a munkának, vagy egy hétig igen derekasan dolgoztam, könnyen ment a redőnyök felszerelése, egy-egy redőnyt jó-

formán három csavarral az ablakra szereltem, és egy hét alatt rájöttem, hogy ilyen tempóban jóval május elseje előtt befejezem a munkát, így lasabban folytattam a csavarozgatást, mert nem akartam a kelleténél korábban elmenni erről a szép helyről. Ebéd és vacsora után hosszasan elüldögéltem Sinani kocsmájában, gyakran sétálgattam a szálloda körül, megnéztem egészen közlelről is a tengert, megnéztem közelebről a szép fehér falú villát is, amely szinte palotának látszott, ablakain sokkal szebb redőnyök voltak, mint az én könnyű műanyag redőnyeim a szállodában, de hát egy ilyen szép villához illenek is a szebb redőnyök, néha letörtem egy-egy mimó-zaágot, késsel nem nyúltam a mimózákhoz, és úgy láttam, hogy Púpos Radojica, a marcona rendőr is meg van elégedve velem. Éjszaka néha unatkoztam, ilyenkor beszálltam valamelyik felvonóba, és sülyedtem lefelé meg emelkedtem fölfelé, kiszálltam valamelyik emeleten, körülnéztem, de az emeletek mind egyformák voltak, az étterem és a bár zárva volt, ezeknek az ajtajához nem volt kulcsom.

Egyik éjszaka, amikor lelifteztem egészen a földszintre, vagy ha úgy tetszik, mélyen a föld alá, attól függően, hogy melyik oldaláról néztük a szállodát, valami neszezést hallottam egy ajtó mögül. Benyitottam az ajtót, és beléptem egy ugyanolyan szobába, mint az enyém volt tíz emelettel feljebb, csak hogy ebben a szobában sokkal nagyobb volt a rendetlenség, festék és ragasztószag érződött benne, az ágy szélén pedig egy furcsa kinézetű szakállas ember ült, a szakálla teljesen fehér volt, a haja meg koromfekete, nehéz lett volna megállapítani a korát, szóval ez a furcsa kinézetű ember ott ült a szobában, és egy kis ovális alakú színes deszkadarab széleire apró tengeri kagylókat ragasztgatott. Nyugodtan felnézett rám, és megkérdezte:

– Hogy haladsz a redőnyökkel?

– Jól – mondtam és csodálkoztam, hogy rajtam kívül még valaki lakik a szállodában. Körülnéztem a szobában, mindenféle kis ovális deszkadarabok hevertek, színesen vagy színtelenül, egy vödörben apró fekete, rózsaszínű és sárga kagylók voltak, az egyik fal mellett meg festékes- és ragasztósdobozok. – Jól haladok a redőnyökkel – mondtam még egyszer, és még mindig ámuldozva. – De maga kicsoda, és mit csinál itt?

– Vukojének hívnak – mondta. – Ha megmondanám a teljes nevemet, mindjárt kitalálnád, hogy ki vagyok tulajdonképpen.

– Nem hiszem, hogy kitalálnám – mondtam. – És nem hiszem, hogy joga van itt tartózkodni. Janez Novak nem szólt egy szót sem . . .

– Janez Novak sem tökéletes – legyintett Vukoje. – A redőnyöket például már régen fel kellett volna szereltetnie, nem pedig most,

amikor már bebútorozták a szállodát.

– A redőnyöket későn szállította le egy itteni megbízhatatlan vállalat – védtem Janez Novakot.

– Janez Novak szerint mi, itteniek valamennyien megbízhatatlanok vagyunk – mondta Vukoje. Belemártotta az ujját a ragasztódobozba, aztán lenyalta a ragasztót az ujjáról. Végigmért. – Elég fiatalnak látszol, lehet, hogy tényleg nem tudod, hogy ki vagyok én. Nem érzel pöcegödörszagot?

– Nem – mondtam – Festék- és ragasztószagot érzek.

– Ha véletlenül pöcegödörszagot éreznél, nyalj bele a ragasztóba, jó ízű a ragasztó, és elúzi a pöcegödör bűzét.

Nem értettem, hogy miről beszél, ezért idegesen rászóltam:

– Még mindig nem tudom, hogy kicsoda maga, és hogy mit csinál itt.

– Valamikor itt volt a házam, pontosan ezen a helyen. A földrengés előtt. Romba dőlt, helyette felépült ez a szálloda, és nekem felajánlották, hogy költözzek be ebbe a szobába. Nem ajánlották fel, hogy új házat építenek, mint N. L.-nek.

– Ki az az N. L.?

– Festőnek tartja magát, és még sokan annak tartják, pedig sohasem volt festőművész, és nem is lesz az. Dilettáns mázólo marad örök életében. De villája volt már a földrengés előtt is, a villa egyik fala megrepedt, lehullott néhány cserép a tetejéről, erre felépítették neki azt a fehér palotát, amelyet láthatsz innen minden ablakból. Nekem meg felajánlottak egy szobát a szállodában, de jól van ez így, ha megnyílik a szálloda, a recepció mellett majd árulhatom a festményeimet.

– Vannak festményei?

– Itt vannak – mutatott a kis színes deszkadarabokra.

Megnéztem a befestett ovális deszkadarabokat, három sorozat volt belőlük, az egyikén nagyon kék tengeren fehér vitorlás hajó úszott, a másikon nagyon kék tenger felett fehér sirályok röpködtek, a harmadikon egy sötét szikla meredezett a kék tengerből. Ezeket aztán Vukoje körülraggatta színes kagylókkal.

Láttam már szebb tengerparti emléktárgyakat is, bár nekem sohasem tetszettek az efféle emléktárgyak, de ezt nem mondtam Vukojének, inkább azt mondtam:

– Szépek. A turisták biztosan venni fogják. Igazán szép kis festmények.

– Valamikor nagy festményeket is festettem – mondta Vukoje. – Akkor még mindenki tudta, hogy én vagyok a festő, és nem N. L.

Csakhogy én nem voltam hajlandó a politikusok arcképeit megfesteni, N. L. viszont szívesen megfestette őket, szépen megfestette őket, pedig jól tudta, hogy a politikusok csúnyák, és csúnya dolgokat nem lenne szabad festeni, a tengert kell festeni vagy a mimózákat. De hát N. L. mindig rossz festő volt, és hajlékony ember, kapott is egy villát, aztán meg egy palotát. Engem meg elvittek a Szigetre. Hallottál már a Szigetről?

– Hallottam.

– Ott kötelet hurkoltak a bokámra, és fejjel belelógattak a pöcegödörbe, nyeltem a bűzös mocskot, fuldokoltam, és fulladás előtt mindig a mimózafáinkat láttam itt a hegyoldalban, és azt láttam, hogy egyenruhás emberek késekkel vagdalják a mimózaágakat. Tudod, hogy a mimózát nem szabad késsel bántani?

– Tudom.

– Azt hittem, hogy belefúllasztanak a bűzös mocskokba, és az utolsó látomásom az lesz, hogy késsel vagdalják a mimózaágakat. De kihúztak az utolsó pillanatban, aztán amikor levegőhöz jutottam, ismét belelógattak a pöcegödörbe. Sokszor megcsinálták ezt velem, én azonban mindig azt mondtam, hogy csúnya dolgokat nem szabad megfesteni. Nem fulladtam meg a pöcegödörben, de a pöcegödör bűze azóta is az orromban maradt, és azóta deszkadarabokra festek. Lehet, hogy egyszer mimózákat festek majd. És ezek a deszkadarabok is többet fognak élni, mint N. L. nagy festményei.

– Biztos vagyok benne – mondtam. – Ha akarja, segítek is csinálni őket.

– Tudsz festeni?

– Nem. De a kagylókat ragaszthatom.

– Ülj le – mutatott körül tétován a szobában Vukoje.

Kerítettem egy széket, leültem Vukojéval szemben, figyeltem, hogyan ragasztgatja a kagylókat, aztán én is a kezembe vettem egy színes deszkát, és ragasztottam a szélére a kagylókat.

– Ha a pöcegödör bűzét érzed, nyugodtan nyaljál a ragasztóból – mondta Vukoje.

Nem éreztem a pöcegödör bűzét, így hát nem nyaltam a ragasztót, de ezentúl minden este lelifteztem Vukojéhoz, és ragasztottam a kis színes kagylókat. Vukoje meg mesélt nekem a Szigetről, sok szörnyűséget mesélt, de azért néha beszélt szép dolgokról is, a tengerről, a hajókról, a mimózákról, és továbbra is büszke volt színes deszkáira, N. L.-ről pedig elmarasztalóan szólt szintén igen sokszor. Annyira elmarasztalóan szólt N. L.-ről, hogy egyszer azt mondtam:

– Szeretném megnézni N. L. festményeit.

– Mindennap megnézheted őket a palotájában délelőtt tíz és tizenkét óra között – mondta megvetően Vukoje. – A turistákat is olyankor szokták odavezetni. Van ott egy képtár is, N. L. mázoslányaival. Helyettem is leköpheted őket.

Másnap tíz óra után elmentem a szép fehér villához, a képtár ajtaja nyitva volt, turisták még nem voltak ott, egymagamban álldogáltam N. L. festményei között. Idegborzoló festmények voltak, valójában mindegyik a tengert ábrázolta, nem a kék tengert, hanem a sötéten hullámzó tengert, a hullámok olyanok voltak, mint a vastag testű óriáskígyók, mint a tengeri kígyók, ha egyáltalán vannak ilyenek, szóval eredendően gonoszak és kegyetlenek és nagyon nyálkásak. Néhol a hullámok közül emberi lábak meredeztek a magasba.

Este elmondtam Vukojének, hogy mit láttam a képtárban. Elfehérédett a homloka és az arca, fehér lett a bőre, mint a szakálla.

– Ha ez igaz, amit mondasz, akkor az a tetű megtanult festeni. Én meg elfelejtettem festeni a pöcegörörben.

– Én ilyenek láttam a képeket – mondtam. – De hát én nem értek a festményekhez.

– Holnap elmegyek a képtárba – mondta Vukoje.

Másnap este görnyedten ült az ágya szélén, majdnem Púpos Radojicára, a szálloda előtt posztoló rendőrré emlékeztetett, nagyon szomorúan ragasztgatta a kagylókat.

– Megtanult festeni az a nyikhaj – mondta csöndesen. – Megtanult festeni, és pöcegödrot csinált a tengerből. Holott tudhatná, hogy jó festőnek nem szabad csúnya dolgokat festenie. Érzed a pöcegödör szagát?

Továbbra is festékszagot és ragasztószagot éreztem, és mintha benzinszagot is éreztem volna. De a benzinszagot, lehet, hogy csak később éreztem. Mert azon az éjszakán valaki betört a képtárba, benzinnel leöntötte N. L. festményeit, és felgyújtotta. Reggel Púpos Radojica és két civil ruhás rendőr megbilincselve elvezette Vukojét a szállodából.

Ettől kezdve gyorsan dolgoztam, gyorsan szereltem fel a redőnyöket, öt nappal május elseje előtt már kész voltam a munkámmal. Janez Novak két halk szavú ellenőrt küldött Szlovéniából, megnézték a redőnyöket, és kifizették a még nekem járó pénzt. Gyorsan hazautaztam, és béreltem magamnak egy elég nyomorúságos udvari szobát egy régi házban. Itt vártam a jobb napokat, és igen magányosan éreztem magam. Május elseje után írtam egy képeslapot Vukojének, a Royal szállodába címeztem. Megírtam, hogy jól vagyok, és hogy remélem, hogy ő is jól van. Válaszolt rá. Azt írta:

„Hallottam, hogy egyszer késsel akartál levágni egy mimózaágot. Ne tedd ezt többé!”

Ebből megtudtam, hogy szabadlábbon van, és reméltem, hogy a turisták gyakran vásárolnak tőle színes deszkákat.

